

Κ. Τριχιάς: Έμπνευση για την αγωνιζόμενη νεολαία η διαδρομή του Μόρφη Στεφούδη

25.10.19

Στις 16 Οκτώβρη 2019 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στη σκηνή ΙΛΙΟΝ Plus, τιμητική εκδήλωση για την προσφορά και τους αγώνες του σύντροφου Μόρφη Στεφούδη. Η εκδήλωση έγινε με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Μόρφη Στεφούδη " **Κει π' ανθίζουν τα χαμόγελα, είν' ο δικός μας κόσμος**" (εκδ. ΚΨΜ), στο οποίο περιγράφεται η **πολύχρονη αγωνιστική διαδρομή του** συγγραφέα. Στην εκδήλωση μίλησαν ο Παναγιώτης Κεφαλληνός, πρ. συνδικαλιστής στους ΟΤΑ και αγωνιστής του κομμουνιστικού κινήματος, ο Κώστας Τριχιάς, νέος εργαζόμενος και στέλεχος της ν.Κ.Α., ο Νίκος Ξηρουδάκης, μέλος της Σ.Ε. της ιστοσελίδας αντικαπιταλιστικής ενημέρωσης Pandiera.gr, και ο συγγραφέας του βιβλίου σύντροφος Μόρφη Στεφούδη.

Παρακάτω η ομιλία του Κώστα Τριχιά, μέλους του γραφείου του Κ.Σ. της νεολαίας Κομμουνιστική Απελευθέρωση, νέου εργαζόμενου, στην εκδήλωση:

Καλησπέρα φίλες και φίλοι,

Το έργο του Μόρφη του Στεφούδη δεν εντάσσεται εύκολα σε μια τυπική κατηγορία. Δεν είναι -αυστηρά μιλώντας- ιστορικό, δεν είναι μόνο αυτοβιογραφικό, δεν είναι ακριβώς λογοτεχνία ή πολιτικό δοκίμιο. Είναι μάλλον όλα αυτά μαζί, αλλά κατά βάση είναι η **γλαφυρή αποτύπωση της ίδιας της ιστορίας του κινήματος** στην Ελλάδα από την αντίσταση και έπειτα, μέσα από τα μάτια ενός απλού αγωνιστή - πρωταγωνιστή βέβαια των εξελίξεων- με βιωματικό τρόπο, συγκλονιστική γλώσσα αλλά και πολιτική οξυδέρκεια.

Δεν είναι ένα βιβλίο τόσο για το χθες, όσο για το σήμερα και πολύ περισσότερο για το αύριο του κινήματος. Άλλωστε, γενικότερα το σημερινό ενδιαφέρον για τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα του παρελθόντος έχει κυρίως να κάνει με αυτά που έρχονται. Με αυτή την έννοια στη σημερινή εποχή των αναβαθμισμένων κινδύνων αλλά και των μεγάλων δυνατοτήτων είναι **ένα βιβλίο που μπορεί να διαπαιδαγωγήσει, να εμπνεύσει και να εξοπλίζει τις άμεσες - τωρινές προσπάθειες των «από κάτω».**

Στην αρχή του βιβλίου όπου περιγράφει την μύηση του πατέρα του στα κομμουνιστικά ιδεώδη, όταν στον πόλεμο του 1940 συνδέθηκε με έναν κομμουνιστή συμπολεμιστή του, γράφει χαρακτηριστικά: "Το πήρα αυτό το γάλα (εννοούσε τα λόγια του συμπολεμιστή του) με ευχαρίστηση και το ήπια. Αυτό το γάλα αγόρι μου ήταν γλυκό, ήταν όμορφο, το ήπια και ξεδίπασα". Κάπως έτσι αισθάνθηκα ολοκληρώνοντας το βιβλίο και νομίζω πως ανάλογη ανταμοιβή θα έχει οποιοσδήποτε κάνει τον κόπο να το διαβάσει.

Υπάρχει επομένως λόγος **ένας νέος άνθρωπος σήμερα να καταπιαστεί** με αυτό το βιβλίο και αν ναι, γιατί;

Αφενός το βιβλίο αυτό αποτελεί μια **πρώτης τάξεως εισαγωγή στην ιστορία του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος** στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα. Μια συναρπαστική ιστορική περίοδος, όπου η τραγωδία και ο θρίαμβος συνυπάρχουν και αλληλοδιαπλέκονται. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Μόρφης Στεφούδης, πρόκειται για μια διαδρομή *“από τις κορυφές της Ελλάδας και από τον αέρα λευτεριάς, στα υπόγεια των κρατητηρίων και στην τρέλα”*, καθώς τα αλληπάλληλα βασανιστήρια, οι εικονικές εκτελέσεις και ότι άλλο φρικιαστικό σκαρφίστηκε το κράτος της δεξιάς εκείνης της εποχής δεν είχαν απλώς και μόνο σωματικές επιπτώσεις. Σφράγισαν και την ψυχοσύνθεση των αγωνιστών.

Η ίδια η ιστορία αποτελεί ένα **διαφιλονικούμενο πεδίο, όπου όλες οι τάξεις επιστρέφουν για να το αναδιαμορφώσουν και να το χρησιμοποιήσουν για το μέλλον που σχεδιάζουν**. Έτσι και σήμερα η αστική πολιτική ως κυρίαρχη δύναμη επιχειρεί να ξαναγράψει, να διαστρεβλώσει και να φέρει στα δικά της μέτρα το παρελθόν. Για την εργατική πολιτική επομένως η υπεράσπιση των αγώνων της, όχι με θρησκευτικούς όρους αλλά με ουσιαστική και εποικοδομητική κριτική αποτελεί ιστορικό καθήκον απέναντι στις επόμενες γενιές. Πολύ περισσότερο αφού η ίδια η προσπάθεια συγκρότησης του επαναστατικού υποκειμένου της εποχής μας, δεν είναι αυτό που πολλές φορές μονόπλευρα κωδικοποιούμε ως πολιτικοποίηση της οικονομικής πάλης. Προϋποθέτει - ανάμεσα στα άλλα- από όσους επεξεργάζονται σχέδια επαναστατικού μετασχηματισμού της κοινωνίας, να αντλούν διδάγματα από την ιστορία, να βγάζουν συμπεράσματα, και να έχουν την δυνατότητα **ολόπλευρης ιστορικής αντίληψης** ώστε να **συγκροτούν μορφές κομμουνιστικής συγκρότησης μόνιμες και όχι ασυνεχείς, ενιαίες θεωρητικά και στρατηγικά**.

Με αυτή την έννοια πολλές φορές, ένα βιβλίο τέτοιου τύπου, **προσφέρει - με τον δικό του τρόπο- καλύτερες υπηρεσίες για την κατανόηση κορυφαίων ιστορικών γεγονότων**, από ότι μια πιο αυστηρή επιστημονική ιστορική προσέγγιση, χωρίς φυσικά να μπαίνουν κατά αντιπαράθεση. Αν για παράδειγμα η χαμένη άνοιξη του Τσίρκα προσφέρει μια πολύ πλούσια εικόνα για το περιβάλλον που επικρατούσε στα Ιουλιανά, με τον δικό του τρόπο και το βιβλίο του Μόρφη αποτυπώνει γλαφυρά, παραστατικά και με συγκλονιστική αμεσότητα το κλίμα που επικρατούσε (κυρίως) στα ταραγμένα χρόνια του εμφυλίου, στο μετεμφυλιακό κράτος της δεξιάς και στη χούντα.

Αν αυτό είναι το πρώτο προτέρημα του βιβλίου, το δεύτερο έχει ένα πιο **πολιτικό πρόσημο**. Σε μια εποχή όπως η σημερινή στην Ελλάδα, όπου η έννοια της αριστεράς έχει διασυρθεί από τον ΣΥΡΙΖΑ που υπέγραψε μνημόνια, ανακάλυψε τον “διαβολικά καλό” Τράμπ, και κυρίως εμπέδωσε σε πλατιά ακροατήρια ότι δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική, το βιβλίο του Μόρφη έρχεται να μας θυμίσει για ποιο λόγο δεν μπορούν να ξεμπερδέψουν έτσι εύκολα με την αριστερά σε αυτό τον τόπο. Και τότε υπήρχαν προδοσίες, συμβιβασμοί και μάλιστα πολύ μεγαλύτερης κλίμακας. **Η αριστερά όμως ήταν δεμένη με τους φτωχοδιάβολους αυτής της χώρας με κυριολεκτικούς δεσμούς αίματος, στερήσεων και εξορίας και αυτό το χνάρι είναι που μέρι και σήμερα συντηρεί αυτή την ανορθογραφία της αριστεράς στην Ελλάδα, συγκριτικά με άλλες διεθνείς περιπτώσεις**. Παράλληλα πάντα υπήρχε

μια **τάση επαναστατική**, που ασφυκτιούσε από την αδυναμία της τότε αριστεράς. Περιγράφεται με γλαφυρό τρόπο η οπτική των απλών αγωνιστών που μπορεί να μην είχαν την θεωρητική συγκρότηση, είχαν όμως το ταξικό ένστικτο να εναντιώνονται σε μια πολιτική που υπέτασσε την Αριστερά στη γραμμή των «δημοκρατικών δυνάμεων» και του συμπληρωματικού ρόλου στο Κέντρο, στην εγκατάλειψη του στόχου της κοινωνικής ανατροπής που αντικαταστάθηκε από τον εκδημοκρατισμό, στο όνομα του εφικτού στα πλαίσια του μετεμφυλιακού καθεστώτος, και κατέληγε τυφλωμένη από τα εκλογικά ποσοστά των εκλογών του 58 να μην βλέπει ούτε τα προφανή. «Κόχλαζε από κάτω ένα πράμα και εμείς δεν παίρναμε τα μέτρα μας» γράφει χαρακτηριστικά ο Μόρφης για την περίοδο πριν από την χούντα. Άλλωστε, όπως διαπιστώσαμε και εμείς οδυνηρά πρόσφατα, ο **εξαρχής επιδιωκόμενος συμβιβασμός και η πάση θυσία στρατηγική προς αυτόν, έχει εξασφαλισμένες ακόμα περισσότερες οδύνες και συμφορές από αυτές που υποτίθεται προσπαθεί να αποφύγει**. Αυτή η αριστερή ριζοσπαστική τάση, που ιστορικά διαπερνούσε οριζόντια όλες τις τάσεις και τα ρεύματα της αριστεράς (φαίνεται με ένα τρόπο και στην σύνθεση του σημερινού πάνελ), είναι το **ιστορικό υπόβαθρο που νομιμοποιεί στο σήμερα την προσπάθεια για ένα νέο κομμουνιστικό πρόγραμμα και κόμμα**, και για μια αριστερά αντάξια του ονόματος της.

Βασικός πυλώνας της ανάγκης στρατηγικής ανασυγκρότησης της αριστεράς και της εργατικής πολιτικής είναι η επανασύνδεση με το ίδιο της το “κοινωνικό σώμα”, την σύγχρονη εργατική τάξη. Η επιμονή για βαθύτερη σύνδεση με την εργατική τάξη και ειδικά στην εργατική νεολαία, η πάλη για ριζοσπαστικό συνδικαλισμό σε κόντρα με την αστική - εργοδοτική επίδραση στο εργατικό κίνημα (ήδη από εκείνη την εποχή) και η ανάγκη ανάληψης της πρωτοβουλίας των κινήσεων από το ίδιο το εργατικό κίνημα χαρακτηρίζαν την σκέψη και την δράση του Μόρφη και αποτελούν πολύτιμο οδηγό ειδικά για τις σημερινές προσπάθειες ταξικής ανασυγκρότησης του εργατικού κινήματος.

Τέλος, το βιβλίο αλλά και η ίδια η διαδρομή του Μόρφη είναι μια ζωντανή απόδειξη για το τι σημαίνει **ανιδιοτελής κομμουνιστική στράτευση**. Καταρχάς αποτυπώνει τις δυσκολίες. Δεν είναι περίπατος στην εξοχή, ειδικά η επαναστατική στράτευση. Δεν είναι μια ρομαντική περιπέτεια ή πολύ περισσότερο μια έκτακτη ενασχόληση για να περνάει η ώρα. Είναι καθημερινή πάλη, που στην ανώτατη της μορφή μπορεί να σε φέρει αντιμέτωπο με το κρύο, την πείνα, το ξύλο, τα βασανιστήρια και τις διώξεις, τις απολύσεις από την δουλειά λόγω πολιτικών φρονημάτων, και πολύ περισσότερο την απώλεια κοντινών σου προσώπων. Είναι δηλαδή κάτι πολύ παραπάνω από τον πολυδιαφημισμένο έρπη της περιβόητης πολύωρης διαπραγματεύσεως...

Πολύ περισσότερο όμως, το βιβλίο αποφεύγει την εξιδανίκευση, την μυθοποίηση και παραθέτει τις υλικές παραμέτρους κάτω από τις οποίες απλά αμούστακα παιδιά ρίχνονται με τέτοια αυταπάρηση και αλτρουισμό στη μάχη, αφηλώντας τον κίνδυνο για τη ζωή τους, με μόνο έπαθλο την ίδια τους την προσφορά. Καταρχάς είναι η ύπαρξη **σκοπού, οράματος και στρατηγικής προοπτικής** που πολλές φορές εκφραζόταν και στη θολή βεβαιότητα πως «έτσι και αλλιώς η γη θα γίνει κόκκινη», η οποία γεννούσε αυτή την **ποιότητα στράτευσης**, τον **ενθουσιασμό για πάλη και ζωή**, τον **ηρωισμό** και την **αυταπάρηση**, την αστείρευτη δημιουργικότητα, γεννούσε ανθρώπους που η ζωή τους αποκτούσε νόημα και για αυτό το λόγο δεν δίσταζαν να την θυσιάσουν, ακόμα και αν ήξεραν πως δεν τους περιμένει κανένα αντάλλαγμα. Χωρίς αυτή την καθοδηγητική πυξίδα, συχνά υπάρχει ο

κίνδυνος να χαθείς στον λαβύρινθο της ανένης καθηκοντολογίας, κίνδυνος που δεν υπάρχει μόνο στην σημερινή - όχι και τόσο ηρωική και συναρπαστική- περίοδο, αλλά και σε εκείνα τα χρόνια. Η παράνομη δουλειά -για παράδειγμα- δεν είχε μόνο τις θεαματικές στιγμές, αλλά κατά βάση είχε μια αλληλουχία από - όσο πιο μικρές και αποκομμένες τόσο το καλύτερο- τυπικές δουλειές, που χωρίς την συνολική οπτική και έμπνευση πολύ εύκολα θα έμοιαζαν ανιαρές και δίχως νόημα. Προσωποποίηση αυτής της πλευράς, της αστείουτερης δίψας για ζωή, της δημιουργικότητας και της επιμονής για πλούσια πολιτική δουλειά, είναι και η σκιαγράφιση της προσωπικότητας του φίλου και συντρόφου του Μόρφης, του **Στέφανου Βελδεμίρη**, μιας ξεχασμένης δυστυχώς προσωπικότητας της αριστεράς, θύμα των εκλογών βίας νοθείας και δολοφονιών του κατά τ' άλλα "σημαντικού εθνικού ηγέτη" Καραμανλή, όπως φρόντισε πρόσφατα να μας υπενθυμίσει ο Αλέξης Τσίπρας...

Από εκεί και πέρα δεν είναι φυσικά μόνο η δίψα ή το όνειρο για μια άλλη προοπτική, που μπορούν να συντηρήσουν την στράτευση σε μια επαναστατική υπόθεση σε δύσκολες εποχές. Περιγράφει ο Μόρφης αμέσως μετά την εξορία στη Λέρο και καθώς έχει φτάσει στην Θεσσαλονίκη. *" Τι θα κάνω; Τι θα κάνω; Θα μπω μέσα στο κίνημα; Θα συμμετάσχω; Δηλαδή το πήγαινα, το αναζητούσα το αποζητούσα, το ήθελα, το λάτρευα. Από την άλλη έπρεπε να σταθώ στα πόδια μου για να φροντίσω την αδερφούλα μου την μικρή. Αισθανόμουν ο προστάτης της. Αλλά και αυτό μου το καθήκον το έμπλεκα με το πολιτικό: να παλέψω για να ζήσει σε μια καλύτερη κοινωνία, να μην ζήσουμε έτσι κατατρεγμένα και καταφρονεμένα".* Επομένως με μια τέτοια οπτική τα ζωτικά προβλήματα και τα προσωπικά αδιέξοδα που αντικειμενικά θα συναντήσει στην ζωή του ένας αγωνιστής (λέει ο Μόρφης σε έναν εργοδότη που είναι έτοιμος να τον απολύσει: «Καλά ο κομμουνιστής δεν έχει ανάγκη να φάει ;») δεν είναι ανασταλτικός παράγοντας για την στράτευση του αλλά ίσα- ίσα μπορούν να γίνουν κινητήρια δύναμη για την ένταξη σε μια προσπάθεια που επιδιώκει να κάνει την ανάγκη και τον μόχθο ιστορία.

Τέλος, η ίδια η υπόθεση της στράτευσης δεν παρουσιάζεται ως μια μυθική υπεράνθρωπη ιδιότητα, αλλά ως μια **πραγματική δυνατότητα καθημερινών ανθρώπων που όταν βρεθούν στις ανάλογες συνθήκες: απλά δεν υπάρχει γυρισμός**. Παρουσιάζεται το εύθραυστο και το ευμετάβλητο αυτής της υπόθεσης. Όταν συναντά κάποιον που στο παρελθόν είχε σπάσει, είχε προδώσει, σκέφτεται να του μιλήσει αλλά συγκρατιέται. Λέει χαρακτηριστικά: *"Μόρφη ήσουν μικρός. Που ξέρεις τι είχε περάσει ο άνθρωπος... Ο άνθρωπος κινείται ανάμεσα στην ισορροπία και στην ανισορροπία, από την μία η ζωή που θες να ζήσεις και από την άλλη ο φόβος του θανάτου, το να μαρτυρήσεις ή να μην το κάνεις είναι μια κλωστή, μια τρίχα".* Σε αυτό το συγκλονιστικό απόσπασμα οι πρωταγωνιστές της ιστορίας παρουσιάζονται όχι ως "αλώβητοι" υπεράνθρωποι, αλλά ως πραγματικές-δρώντες, και για αυτό λόγο εξαιρετικές και ανεπανάληπτες, ιστορικές προσωπικότητες. Η οπτική αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, ειδικά όταν συνηθίζεται τέτοιες κορυφαίες στιγμές του κινήματος να μετατρέπονται σε κάτι εξωπραγματικό, το οποίο μπορείς να θαυμάσεις αλλά ούτε να διανοηθείς να του μοιάσεις, ή πόσο μάλλον να αποπειραθείς να βαδίσεις σε αντίστοιχα μονοπάτια. Και όμως αυτό που διδάσκει η ιστορία της πάλης των τάξεων είναι ότι οι καθημερινοί άνθρωποι, με τις φοβίες τους, τα πάθη τους, και τις αδυναμίες τους, είναι που μπορούν να γίνουν κοινωνοί των μεγάλων γεγονότων, και αυτό είναι το μεγαλύτερο προτέρημα του βιβλίου αλλά και το πιο πολύτιμο δίδαγμα για την σημερινή εποχή.

Κώστας Τριχιάς, μέλος του γραφείου του Κ.Σ. της ν.Κ.Α., Οκτώβριος 2019

[ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ολόκληρη την εκδήλωση και video από όλες τις εισηγήσεις και παρεμβάσεις μπορείτε να δείτε στην ειδική ανάρτηση της ιστοσελίδας \[pandiera.gr\]\(http://pandiera.gr\) ΕΔΩ](#)

Λίγα λόγια για τον Μόρφη Στεφούδη:

Ο Μόρφης Στεφούδης γεννήθηκε το 1938 στην περιοχή Νιγρίτας Σερρών. Από μικρός έζησε μαζί με τους αντάρτες του ΕΑΜ, του ΕΛΑΣ και της ΕΠΟΝ στα χωριά της Μακεδονίας. Βίωσε τις διώξεις της οικογένειας και των φίλων του. Βοήθησε την αντίσταση στη μονόπλευρη τρομοκρατία της αντίδρασης και είδε από κοντά την ίδρυση και δράση του ΔΣΕ. Ένωσε στο πετσί του το μετεμφυλιακό κράτος της τρομοκρατίας. Με τη δράση του στο παράνομο ΚΚΕ και τη βασανιστική προσπάθεια της επιβίωσης, στον καθημερινό μόχθο, πήρε ενεργά μέρος στο ταξικό κίνημα και την προσπάθεια συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων στη Θεσσαλονίκη όπου ζει. Πάντα στην ταξική και ανατρεπτική μεριά, είναι μέχρι σήμερα μαχόμενος στην ανυπότακτη αριστερά που δεν συμβιβάστηκε, συμμετέχοντας στην οργάνωση Θεσσαλονίκης του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση.

[Tweet](#)
